

Bijlage 2:

Onderzoek Ecologische Draagkracht Peelsche Heide

Ecologische Draagkracht Peelsche Heide

Definitief

Opdrachtgever:

Taverne D'n Ouwe Brandtoren
Burg. Willekenslaan 2
5541 NA Reusel

en

Outdoorpark Reusel
Lensheuvel 20
5541 BC Reusel

Opdrachtnemer:

Eelerwoude Zuid
Meester Loeffenplein 2
5476 KX VORSTENBOSCH
T (0413) 38 70 00
F (0431) 38 70 01
E zuid@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 4314

<i>Opgesteld door</i>	<i>Gecontroleerd</i>	<i>Datum</i>
Rosalie Heins		7-6-2010

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 Peelsche Heide, een recreatieve poort in een natuurgebied	2
1.2 Uitbreiding ondernemingen zorgt voor spreiding van gasten in het seizoen.....	2
1.3 Meer recreatie afgestemd op draagkracht van het natuurgebied	2
2. METHODE.....	4
2.1 Echologische Hoofdstructuur beschermd gebieden	4
2.2 Bureauonderzoek.....	4
2.3 Terreinbezoek.....	4
2.4 Onderzoeksafbakening	5
3. GEBIEDSKARAKTERISTIEK.....	6
3.1 Huidige situatie	6
3.2 Voorgestane ontwikkeling.....	6
3.3 Toename recreanten.....	7
4. NATUURWAARDEN VAN HET GEBIED.....	8
4.1 Achtergrond	8
4.2 Huidige recreatief gebruik.....	8
4.3 Huidige Natuurwaarden.....	9
4.4 Ecologische functie van het gebied.....	12
4.5 Aangetroffen natuurwaarden en verstoring	12
5. TOETSING	13
5.1 Verstoring door recreatie.....	13
5.2 Waar vindt verstoring nu plaats?	13
5.3 Effecten van uitbreiding van het aantal recreanten.....	14
5.4 Uitbreiding van de bebouwing van de Taverne	14

LITERATUURLIJST

1. INLEIDING

1.1 Peelsche Heide, een recreatieve poort in een natuurgebied

In de gemeente Reusel-De Mierden is de recreatieve poort de Peelsche Heide gerealiseerd. Hier zijn twee bedrijven actief; Taverne D'n Oude Brandtoren en Outdoorpark Reusel. Dit natuurgebied maakt onderdeel uit van de ecologische hoofdstructuur (EHS) en de provinciale Groene Hoofdstructuur (GHS) en vormt het leefgebied voor een groot scala aan natuurwaarden.

1.2 Uitbreiding ondernemingen zorgt voor spreiding van gasten in het seizoen

Beide recreatieondernemers hebben plannen om hun onderneming uit te breiden. Zodat ook buiten de piekdagen meer bezoekers worden getrokken. Met deze uitbreiding willen zij zorgen voor een betere spreiding van gasten door het seizoen heen. Door meer en uitgebreidere recreatieve mogelijkheden te bieden, wordt het terrein aantrekkelijker voor recreanten.

1.3 Meer recreatie afgestemd op draagkracht van het natuurgebied

De gemeente en provincie hebben aangegeven dat deze toename aan recreatie geen negatieve effecten mogen hebben op de natuurwaarden in het omringende gebied. De uitbreiding moet dus hand in hand gaan met de natuurwaarden in het gebied.

Het is echter onduidelijk of de voorgenomen ontwikkeling negatieve effecten heeft op de aanwezige natuurwaarden. Diverse vragen rijzen bij dit punt: Hoeveel extra recreatie kan het natuurgebied nog hebben (draagkracht)? Wat zijn de ontwikkelingen in de omgeving die eventueel ook bijdragen aan extra verstoring (cumulatieve effecten)? En zijn er maatregelen te bedenken waarmee eventuele effecten worden voorkomen, geminimaliseerd of gecompenseerd?

Eelerwoude is gevraagd om deze aspecten in beeld te brengen. De kernvraag van deze rapportage is daarmee:

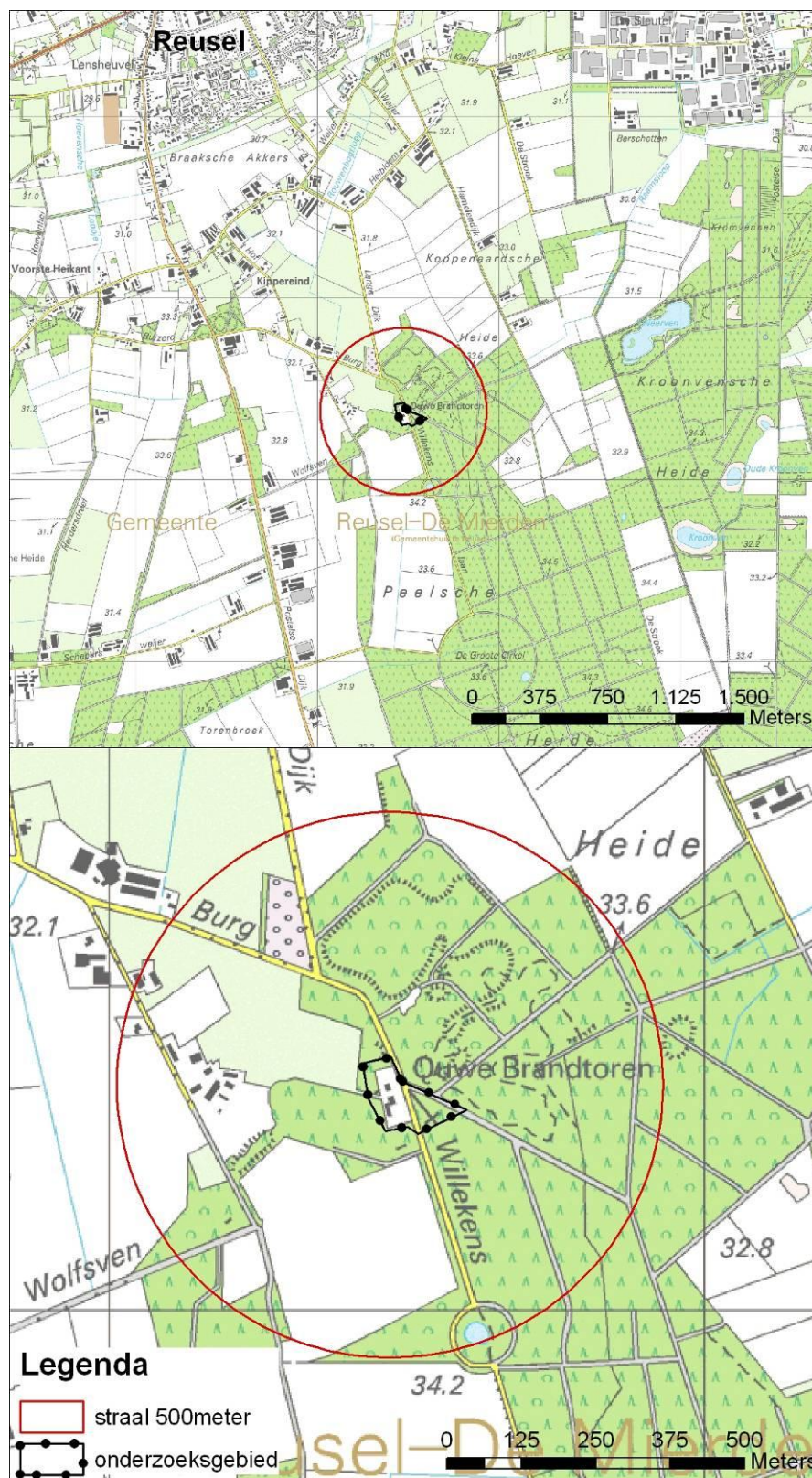
Hoe kan de recreatieve poort Peelsche Heide verder uitbreiden, zonder de natuurwaarden in het omliggende natuurgebied aan te tasten?

Figuur 1 Taverne D'n Oude Brandtoren

Figuur 2 Outdoorpark Reusel

Figuur 3 Ligging en begrenzing plangebied. Rode cirkel geeft een straal van cirkel 500 meter rond plangebied weer.

2. METHODE

2.1 Ecologische Hoofdstructuur beschermd gebieden

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies (voorheen streekplannen) uitgewerkt. In Noord-Brabant is de EHS opgenomen in de Groene Hoofdstructuur (GHS). In of in de nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op de provinciale Ecologische Hoofdstructuur, ofwel de Groene Hoofdstructuur (GHS) denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen noodzakelijk) een toetsing aan de EHS/GHS uit te voeren. Zie bijlage voor een nadere beschrijving van de toetsing aan de EHS/GHS.

Ten aanzien van recreatie en de effecten van recreatie op natuur bestaat er geen concreet toetsingskader. De effecten van recreanten (wandelaars, fietsers) op dieren zijn nauwelijks onderzocht, met uitzondering van de diergroep vogels. Op basis van expert judgement wordt daarom een inschatting gemaakt van de aanwezige natuurwaarden en de effecten van een toename van recreatie.

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

2.2 Bureauonderzoek

De volgende bronnen zijn in het kader van dit onderzoek gebruikt:

- provinciale gegevens met betrekking tot de EHS en vogels en planten van de Rode Lijst;
- landelijke en provinciale verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, vissen, amfibieën, reptielen, vogels en

zoogdieren, met name uit verspreidingsatlassen;

Zie literatuurlijst voor een volledige lijst

Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels min of meer gedateerd is, blijkt dat in of nabij de locaties in het verleden diverse strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij niet bekend. Deze gegevens hebben veelal betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

De gegevens van de provincie Noord-Brabant geven een meer concreet en redelijk betrouwbaar beeld van het voorkomen van vogels en planten in de omgeving. In de vlakdekkende kartering inventariseert de provincie alleen het agrarische gebied. Grote aaneengesloten bos- en natuurgebieden (>25 ha) en stedelijk gebied vallen buiten de karteringen. Algemene en generalistische soorten zoals merel, houtduif, koolmees of roodborst worden niet geïnventariseerd.

De website www.waarneming.nl is daarnaast eveneens geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kunnen op deze website natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt redelijk gecontroleerd middels peer-reviews. Soortwaarnemingen via deze bron zijn derhalve redelijk betrouwbaar maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarneming zijn, in tegenstelling tot atlassen, tot op de exacte locatie te herleiden.

2.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is door mevrouw R. Heins, ecologisch adviseur van Eelerwoude uitgevoerd op 6 april 2010 bij 20°C en onbewolkt weer. Het gaat hier om een deskundige-

noordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopen onderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten eveneens opgetekend.

2.4 Onderzoeksafbakening

Dit onderzoek betreft een verkennend onderzoek of Quick-scan. Dit betekent dat geen soortgerichte inventarisatie is uitgevoerd. Het onderzoek geeft dus geen (volledig) inzicht in de aanwezige flora en fauna. Wel geeft het onderzoek een indruk van de ecologische waarden en mogelijk aanwezige soorten in het gebied.

3. GEBIEDSKARAKTERISTIEK

3.1 Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit 2 recreatiebedrijven.

Outdoorpark Reusel

Outdoorpark Reusel heeft een grote verscheidenheid aan activiteiten op en rond de Nieuwe Brandtoren. O.a. zijn er groepsactiviteiten mogelijk: toren klimmen, park klimmen, handboogschieten, bos schieten, discgolf, klootschieten, mountainbiking, skeeleren, steppen, nordic walking en geocache.

Ook aan de individuele bezoeker worden activiteiten aangeboden als toren klimmen mountainbiking, skeeleren en nordic walking.

Het park is ca 0,5 ha groot. Er is met de gemeente en erfpachtovereenkomst afgesloten, waarin is toegestaan dat er outdooractiviteiten plaats mogen vinden en een dat de toren publiekstoegankelijk moet zijn.

Het park beschikt op dit moment over:

- Klim- en uitkijktoren van 45 m2 en 30m
- High Rope en Tokkelbaan
- Low Rope voor kinderen van 6-7 jaar
- Handbooghutje van enkele m2
- Twee klimpalen
- Jacobs ladder

Taverne D'n Oude Brandtoren

Het bedrijf is een horecabedrijf dat zich richt op de particuliere en zakelijke markt. De Taverne beschikt over bebouwing met daarnaast een buiten terras en een schuur.

Het park beschikt op dit moment over:

- Horecabedrijf van totaal 250 m2
- Buitenterras met 175 en 75 stoelen
- Een tent met koeling (120 m2)

3.2 Voorgestane ontwikkeling

Plan Outdoorpark Reusel

- Bouw van een blokhut van 105 m2 (ruimte aanwezig in het bestemmingsplan en bouwvergunning verleend)
- Speliobox: kist van 2,5m x 2,5m x 5m. Gesitueerd op een aanhanger met een doolhof erin. Het verzoek is om deze voorziening op een permanente locatie op de grond te plaatsen (lieft 0,5 m erin) met een oppervlakte van 2,5m x 5m
- 2de High Ropeparcours: huidige High Rope is 9 m. hoog. Uitbreiding met een parcours op 4 m hoog gebruikmakend van dezelfde palen
- 2de Low Ropeparcours voor kinderen vanaf 3 jaar
- Reuzeschommel: geschikt voor 1 persoon, aan te brengen op klimtoren (eerste verdieping)
- Pamper Jump: losse klimpaal om op hoogte te springen naar een trapeze

Alle voorzieningen worden gerealiseerd op de in erfpacht verkregen gronden.

Daarnaast is toestemming gevraagd voor het houden van groepsspellen in directe omgeving op paden in straal van 500 m t.b.v. teambuilding (bijv. levend stratego).

Plan Taverne D'n Oude Brandtoren

De keuken van de Taverne is met name voor piekmomenten te klein. Tevens voldoet de huidige opslag niet aan de arbowetgeving.

- Uitbouw horeca met:
 - o nieuwe keuken ca. 80 m2.
 - o nieuwe opslag ca. 150 m2
 - o uitbouw WC-blok ca. 30 m2
- nieuwe educatieve/vergaderruimte ca. 80 m2
- Bed & Breakfast ca. 60 m2: 5 kamers voor 2 personen
- Blotenvoeten/avonturenpad
- Uitbouw van horecabedrijf met in totaal 400 m2

De toename van de recreatie kan als volgt worden geraamd:

- Het merendeel van deze extra bezoekers zal zich niet verder dan 500 meter van het plangebied verwijderen. In deze toetsing is dus aangenomen dat de toename aan recreatie buiten de 500 meter te verwaarlozen is. De bezoekers die zich buiten het plangebied begeven, maken in hoofdzaak gebruik van de paden.

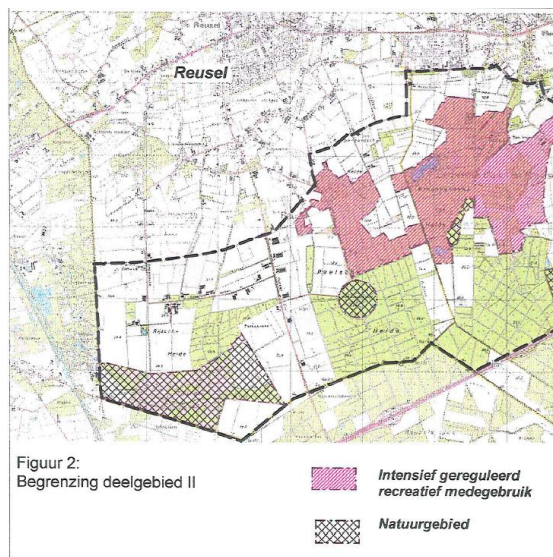
Figuur 4 beoogde uitbreiding Taverne

4. NATUURWAARDEN VAN HET GEBIED

4.1 Achtergrond

Het gebied van de Burgemeester Willekenslaan grenst aan een groot aaneengesloten bosgebied: De Peelsche Heide. Dit loopt over in de Boswachterij De Kempen en reikt tot in Bladel, Eersel en Bergeijk aan de Nederlandse zijde. Het bosgebied loopt ook in België door.

Voor dit bosgebied is in 1996 door de gemeenten en Staatsbosbeheer en recreatief zoneeringsplan opgesteld om recreanten op een verantwoorde manier gebruik te laten maken van de uitgestrekte bossen. De omgeving van Burgemeester Willekens is aangeduid als een gebied waar het wat intensiever mag. In de gemeentelijke StructuurvisiePlus is de locatie aangeduid als toeristische poort.

4.2 Huidige recreatief gebruik

Het gebied wordt momenteel al redelijk intensief gebruikt als recreatiegebied. Zo ligt er een trimbaan, een recent aangelegd verhard fietspad, wandelroutes, ruiterpaden en een mountainbike route. De paden worden veel gebruikt. Met name in de directe omgeving van de recreatieve poort is een groot aantal paden zeer dicht bij elkaar aanwezig, hier is sprake van een dicht netwerk.

Figuur 5 Enkele voorbeeld van verschillende recreatieve voorzieningen in en rond het plangebied. Borden met verschillende routes.

4.3 Huidige Natuurwaarden

De natuurwaarden binnen het plangebied ontbreken grotendeels. Met name ter plaatse van het outdoorpark heeft het terrein slechts een functie als foerageergebied voor vogels en vleermuizen.

De Taverne biedt naast foerageergebied ook mogelijkheden als verblijfplaats voor vogels en vleermuizen.

Het bosperceel achter de Taverne bestaat uit een afwisseling van grove den met enkele berken aan de randen staan zomereiken. De ondergroei bestaat uit mannetjes varen, enkele rododendron en bramen. Het gebiedje wordt met enige regelmaat gebruikt door recreanten, zo ligt er een bosgolfbaantje en lopen er enkele paden doorheen.

Het bosgebied rondom het outdoorpark bestaat eveneens uit een afwisseling van grove den, zomereik, berk en Amerikaanse eik. Op enkele plekken zijn nog relictten van oude heidevelden te vinden. Het terrein kent een redelijk monotone beplanting met bomen van gelijke leeftijd. Het beheer van de bossen wordt veranderd van puur productiegericht bosbeheer naar geïntegreerd bosbeheer waarbij houtoogst slechts één van de doelstellingen is.

Figuur 6. foto impressie omgeving plangebied

Flora en fauna in de omgeving

De omgeving van het plangebied biedt meer mogelijkheden voor bijzondere en/of beschermde soorten. Bij het veldbezoek zijn de volgende waarnemingen gedaan:

- grote bonte specht
- merel
- ree
- boomklever
- levendbarende hagedis
- konijn
- bosmuis
- eekhoorn
- rode bosmier (niet nader gedetermineerd)

Daarnaast zijn zeer algemene soorten waargenomen zoals koolmees, pimpelmees, houtduif. Al deze soorten zijn redelijk algemeen en te verwachten in de nabijheid van de meeste natuurgebieden in deze regio.

Provinciale inventarisaties van het omliggende agrarische gebied naar vogels weerspiegelen een redelijk algemeen beeld. De broedvogelgegevens zijn verzameld in 2000. De daarbij aangetroffen vogelsoorten betreffen hoofdzakelijk redelijk algemene soorten van het agrarische gebied, kleinschalig landschap en bosgebieden. Er zijn enkele soorten van de Rode Lijst aangetroffen. Dit betreft: grauwe vliegenvanger, kneu, matkop, patrijs en veldleeuwerik. Het plangebied, evenals het bosgebied zijn bij de provinciale inventarisatie niet in kaart gebracht.

Naast de bij het veldbezoek en de inventarisatie aangetroffen soorten kan in het bosgebied een redelijke diversiteit aan flora en fauna worden verwacht. Dit betreffen onder meer een groot aantal soorten vleermuizen, vlinders, bosplanten, enz.

Te verwachten grondgebonden zoogdieren: egel, mol, huisspitsmuis, wezel, hermelijn, dwergmuis en veldmuis. Daarnaast kunnen de volgende vleermuissoorten verwacht worden: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone en grijze grootvleermuis en franjestaart.

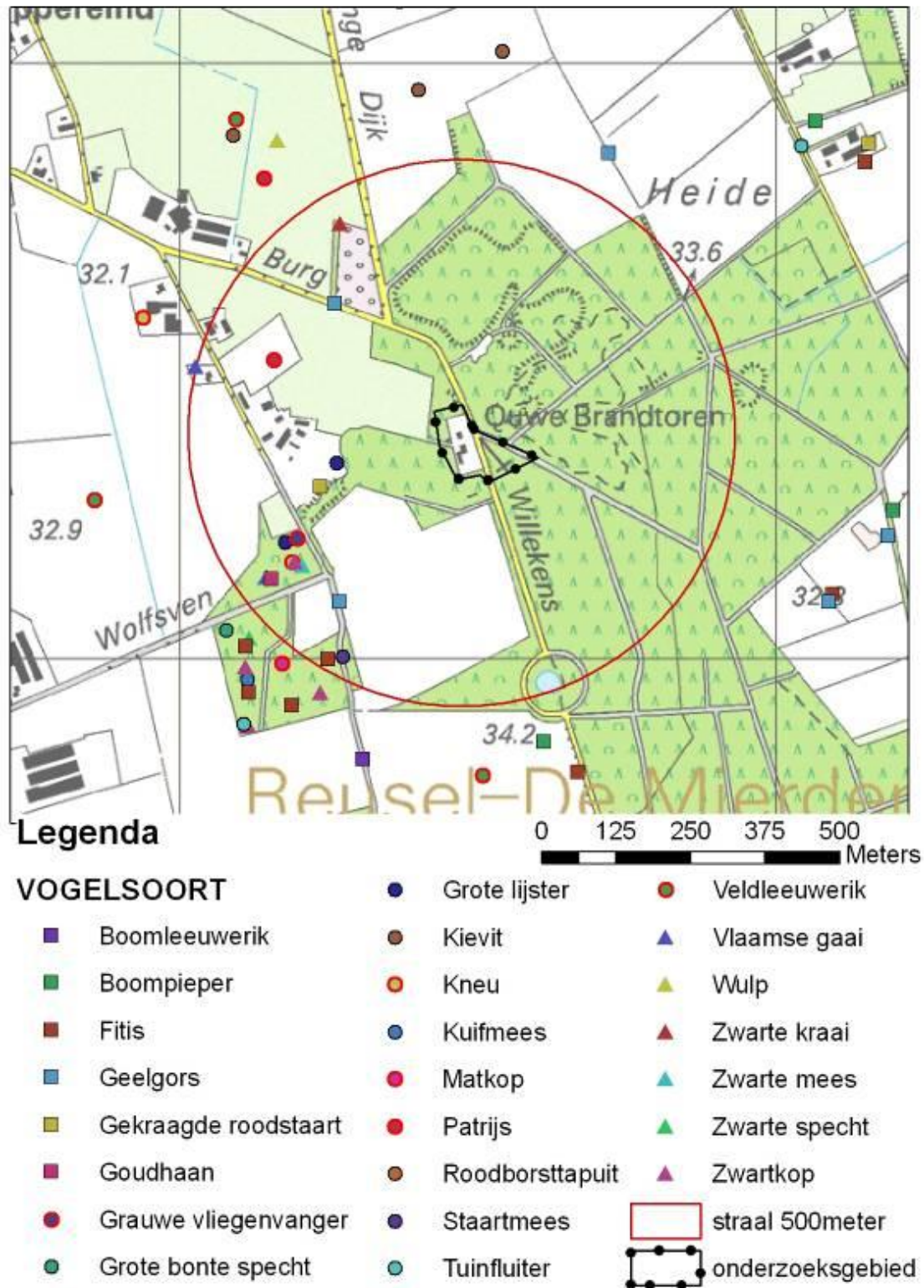
Figuur 7 levendbarende hagedis, waargenomen bij veldbezoek op 50 meter van plangebied

Figuur 8 rode bosmier (spec), waargenomen bij veldbezoek in bosgebied achter Taverne

Figuur 9 Grote bonte specht, waargenomen bij veldbezoek op ca. 400 meter ten noordoosten van plangebied.

Figuur 10 Waarnemingen vogels in het omliggende agrarisch gebied. Het bosgebied zelf is niet geïnventariseerd. Waarnemingen zijn afkomstig van de Provincie Noord-Brabant uit 2000.

4.4 Ecologische functie van het gebied

Het natuurgebied rondom het plangebied heeft hoofdzakelijk een functie als leefgebied voor de aanwezige natuurwaarden. Het is een uitloper van de zuidelijk en oostelijk gelegen boscomplexen. Het gebied functioneert niet als verbinding tussen gebieden met hogere natuurwaarden.

4.5 Aangetroffen natuurwaarden en verstoring

De natuurwaarden zoals die bij het veldbezoek zijn aangetroffen en wat blijkt uit literatuurbronnen zijn allemaal waarden die enige verstoring door recreatie kunnen verdragen. Dit is te verwachten gezien het huidige al redelijk intensieve recreatieve gebruik van het gebied. Rondom het plangebied ligt een groot aantal paden, welke alle veelvuldig gebruikt worden. Naar mate verder van het plangebied af gekomen wordt neemt de verstoring ook aanzienlijk af. Zo werd tijdens het veldbezoek op slechts 500 meter van het plangebied een aantal reeën gesignaleerd. Deze soort kan enige verstoring goed verdragen, maar zal bij een permanente aanwezigheid (met name visueel) van mensen en recreanten in zijn directe omgeving niet geneigd zijn in het gebied te blijven.

De aangetroffen en te verwachten soorten hebben enkele periodes waarin zij minder tolerant zijn voor verstoring. Voor vogels betreft dit met name de broedperiode (circa 15 maart tot en met 15 juli). Vleermuizen en nachtaktieve soorten (b.v. uilen) zijn met name gevoelig voor verstoring door verlichting en/of recreatie in de nacht.

5. TOETSING

5.1 Verstoring door recreatie

De aanwezigheid van recreanten (zichtbaarheid, beweging en geluid) kan dieren verstoren. Die verstoring leidt tot vlucht- of schuilgedrag, dit kan veel energie kosten en belemmert het zoeken naar eten en het rusten van dieren. Dit kan er uiteindelijk toe leiden dat een dier het gebied verlaat of eieren niet worden uitgebreed.

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij omschrijft de mogelijke verstoring door landrecreatie als volgt:

“Bij deze vorm van recreatie wordt bedoeld op manieren waarop men in de natuur zelf recreert. Er zijn vele vormen zoals wandelen, fietsen, paardrijden en mountainbiken, maar ook eenmalige recreatievormen zoals manifestaties en (vuurwerk)evenementen. De eerste vorm van recreatie leidt vooral tot visuele verstoring en kan zo vluchtgedrag van soorten oproepen. Het maakt daarbij nogal uit of de recreatie op of buiten bestaande paden plaatsvindt. De tweede vorm leidt ook tot verstoring, door geluid, licht etc. In alle gevallen maakt het uit voor de mate van verstoring in welke periode van het jaar de verstoring optreedt in verband met broedperiode, rui etc.”

In voorliggend geval zal hoofdzakelijk sprake zijn van de eerste vorm van recreatie. Het gaat dan dus om visuele verstoring.

5.2 Waar vindt verstoring nu plaats?

In voorliggend geval mag aangenomen worden dat recreanten zich uitsluitend op de paden begeven. Met name in het hoogseizoen is de beplanting in het bosgebied erg dicht, dit maakt het in veel gevallen moeilijk om van de paden af te wijken. Bij het veldbezoek zijn ook geen concrete aanwijzingen aangetroffen van recreatief gebruik buiten de paden. Verstoring treedt dus alleen op in de directe nabijheid van de paden.

Aan de noordelijke zijde rond de trimbaan is het netwerk aan paden echter zo dicht dat mag worden aangenomen dat verstoring in het totale gebied optreedt. Ten zuiden en noorden van het plangebied is het netwerk minder dicht en is de verstoring aanzienlijk minder.

5.3 Effecten van uitbreiding van het aantal recreanten

In de huidige situatie is de invloed van de recreatie al duidelijk aanwezig in het gebied. Door het toestaan van meer recreatie zal de verstoring toenemen. De natuurwaarden van het gebied zijn momenteel al beperkt tot redelijk verstoringtolerante soorten. Met name in het noordelijke deel rond de trimbaan is de verstoring al zo groot dat meer bezoekers hier weinig extra negatieve invloed zal hebben.

De natuurwaarden in het gebied zijn meer gevoelig voor verstoring tijdens het broedseizoen en in de nacht. Bosspelen, gemotoriseerd vervoer en verlichting in het gebied zorgen daarnaast voor een extra verstoring. Bij een toename aan recreatie is het van belang dat daarmee rekening gehouden wordt.

De toevoeging aan recreatie zal binnen de invloedssfeer van 500 meter van het plangebied weinig extra effecten met zich meebrengen mits aan een aantal voorwaarden worden voldaan:

- Bosspellen alleen in het gebied ten noorden van het plangebied, rond de trimbaan, en/of op de verharde wegen.
- Geen bosspellen tijdens broedseizoen.
- Geen buiten verlichting toevoegen in het gebied.
- Geen extra verlichting rond de bebouwing.
- Geen gemotoriseerd vervoer buiten de verharde wegen.

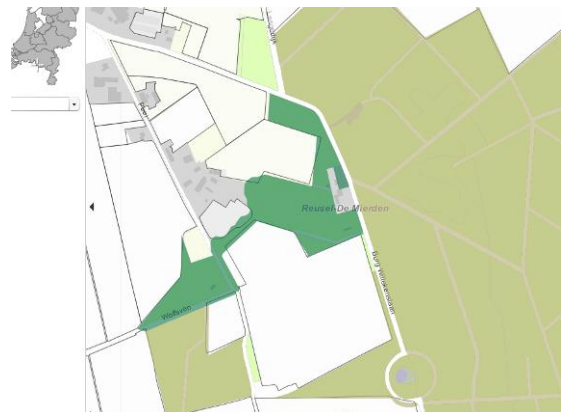
Aanbevelingen

Voorgaande voorwaarden zijn noodzakelijk bij een uitbreiding van de recreatieve poort. Daarnaast zijn nog enkele aanbevelingen geformuleerd waarbij het de aanbeveling is om nader te bekijken. Deze aanbeveling zijn met name voor de langere termijn van belang:

- Hou de huidige padenstructuur in het gebied eens tegen het licht. Zijn alle paden noodzakelijk? Kan met minder worden volstaan? Zoals gezegd is de wegenstructuur momenteel erg fijnmazig op plekken.

5.4 Uitbreiding van de bebouwing van de Taverne

Het bosperceel valt onder de bescherming van de provinciale Groene Hoofdstructuur en is als zodanig onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (groene arcering op de onderstaande kaart). Het bosje heeft het natuurbeheertype Dennen-, eiken- en beukenbos. Het bosgebied ten westen van de Burg. Willekenslaan heeft het natuurbeheertype Droog bos met productie.

Figuur 11 Weergave natuurbeheertypen (bron: <http://natuurbeheer.gbo-provincies.nl/natuurbeheerplannen>)

De natuurwaarden van het bosje zijn niet van zeer bijzondere kwaliteit of omvang. Dit is met name te wijten aan de omvang van het bosje en de directe ligging aan de recreatieve poort. Toch heeft het bosje wel een ecologische functie. Zo fungeert het bosje als uitvalsbasis voor vogels van het omringende agrarische gebied, herbergt het een interessante insectenpopulatie en mag aangenomen worden dat het leefgebied uitmaakt van de levenbare hagedis. Indien door uitbreiding van de bebouwing de omvang van het bosje zal afnemen, dan zal een deel van de natuurwaarden worden aangetast.

Het landelijk en provinciaal beleid ten aanzien van ontwikkelingen in de EHS is zeer terughoudend. Het ligt dan ook voor de hand dat er altijd een maximale inspanning gedaan moet worden om een aantasting van de EHS te voorkomen. Als eerste zal gekeken moeten worden naar mogelijke alternatieven voor uitbreiding in de EHS. Indien dit niet anders mogelijk is, wordt geadviseerd om extra maatregelen te nemen.

gelen te treffen om de aantasting van de EHS te voorkomen/compenseren.

De aantasting kan gecompenseerd worden door enerzijds andere versturende activiteiten in het bosje te beperken en anderzijds de natuurwaarden ter plaatse te versterken. Zo blijft de ecologische functie van het bosje behouden. Dit kan gerealiseerd worden met de volgende maatregelen:

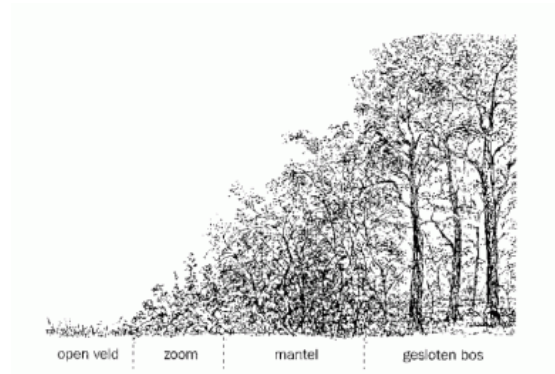
- Recreatieve verstoring in het gebiedje verminderen door verwijderen van mountainbike-route/fietspad en bosgolfbaan.
- Verbeteren en versterken van de natuurwaarden van het resterende deel van het bosje. Door middel van:
 - o Ontwikkelen geleidelijke bosranden (mantel-zoomvegetaties);
 - o Versterken van gebiedseigen (inheemse) beplanting in het bos;
 - o Aanleg van takkenrillen en takkenhopen in het bos;
 - o Stimuleren van ondergroei;
 - o Laat enkele dode bomen staan, voor spechten en dergelijke;
- Beheer van bosperceel vastleggen met een beheerplan.

Een alternatief is om het te verwijderen oppervlak elders te compenseren met extra natuur/EHS.

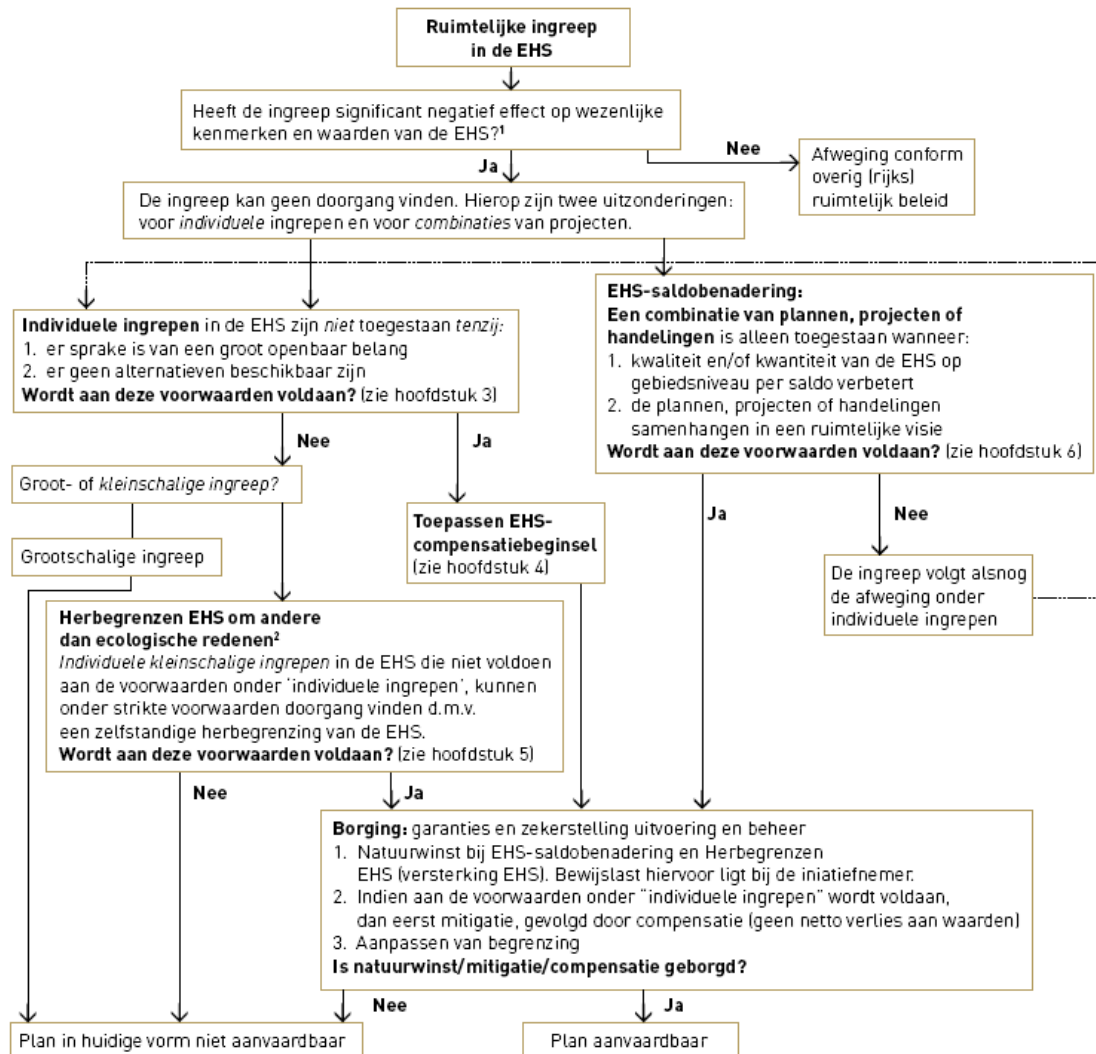
Naar verwachting zal rekening moeten worden gehouden met het provinciaal beleid ten aanzien van inbreuk/aantasting van de EHS. De provincie Noord-Brabant heeft hier drie mogelijke instrumenten voor aangereikt:

- compensatiebeginsel;
- herbegrenzen GHS;
- GHS-Saldobenadering.

Afhankelijk van het te kiezen scenario kan één van deze middelen worden ingezet. Zie navolgende stroomschema voor een toelichting in de keuze. De uiteindelijke keuze kan in overleg met de provincie en gemeente bepaald worden.

Figuur 12 Voorbeeld van een zoom-mantelvegetatie

¹ Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep plaatsvindt in een Natura 2000 gebied gelden aanvullende regels (zie ook hoofdstuk 7).

² Een andere maatwerk mogelijkheid in de EHS is herbegrenzen om ecologische redenen. Deze mogelijkheid wordt beschreven in hoofdstuk 5, maar komt niet terug in dit schema, omdat er geen ruimtelijke ingreep aan ten grondslag ligt.

Figuur 13. stroomschema keuze EHS aantasting (Bron: Spelregels EHS, Ministerie van VROM en LNV, 2007)

. N.B. over de toepassing van Herbegrenzen EHS zegt de provincie het volgende: 'Deze uitzondering is zeer zeker niet bedoeld om het beschermingsregime van de ecologische hoofdstructuur te omzeilen. Vandaar dat ook de voorwaarde is geformuleerd dat enkel sprake kan zijn van herbegrenzing indien een versterking van ecologische hoofdstructuur ontstaat. Dit kan bijvoorbeeld zijn doordat er knelpunten worden opgelost of een kwaliteitsverbetering ontstaat, naast de verplichte compensatie.' (Bron: Provincie Noord-Brabant, Toelichting per hoofdstuk en per artikel van de Verordening ruimte Noord-Brabant, fase 1, 9 maart en 6 april 2010)

LITERATUURLIJST

- Janssen J.A.M. en J.H.J. Schaminée (2003) *Europese Natuur in Nederland, Habitattypen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Janssen J.A.M. en J.H.J. Schaminée (2003) *Europese Natuur in Nederland, Habitattypen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Limpens, H. , K. Mostert en W. Bongers (1997) *Atlas van de Nederlandse Vleermuizen* Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992) *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Utrecht: KNNV
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002) *Atlas van de Nederlandse broedvogels. Verspreiding, aantallen verandering*. Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Bergmans, W. en A. Zuiderwijk (1986) *Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen en hun Bedreiging*. Utrecht: KNNV
- Delft, J.J.C.W van en W. Schuitema (2005) *Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant*. Nijmegen : RAVON
- Nie, H.W. de (1996) *Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen*. Doetinchem: Media Publisng
- Wynhoff, I., J. van der Made en C. van Swaay, (1992) *Atlas van de Nederlandse dagvlinders*. Utrecht: KNNV
- Cools, J.M.A. (1989) *Atlas van de Noordbrabantse flora*. Utrecht: KNNV
- Weeda, E. J., R. Westra, C. Westra en T. Westra (1985) *Nederlandse Oecologische flora; wilde planten en hun relaties 1-5*. Utrecht: KNNV
- Koninklijke Vermande (1999-2009) *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5*, SDU Uitgeverij, Den Haag